

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 13 gl. 50 kr., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljá trisopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 296.

V Ljubljani, v torek 29. decembra 1885.

Letnik XIII.

Vabilo na naročbo.

„SLOVENEČ“,

edini slovenski katoliško-konservativni dnevnik,

nastopi z novim letom 1886 svoje XIV. leto. Ob tej priliki vabimo najvljudneje vse prijatelje našega lista, da bi se kolikor toliko podvzivali z dopošiljativjo naročnine, kateri je taista že potekla, kakor tudi z razširjanjem našega lista, za kar se našim dosedanjim gg. naročnikom še prav poseben priporočamo.

„Slovenec“ veljá za Ljubljano pri opravništvu prejeman:

Za celo leto	13 gl. — kr.
„ pol leta	6 „ 50 „
„ četrt leta	3 „ 30 „
„ jeden mesec	1 „ 10 „

Za pošiljanje na dom se računi 10 kr. več na mesec.

Po pošti prejeman veljá:

Za celo leto predplačan	15 gl. — kr.
„ pol leta	8 „ — „
„ četrt leta	4 „ — „
„ jeden mesec	1 „ 40 „

Opravništvo „Slovenca“.

Delo in obrtnija v kaznilnicah.

(„Strafhaus-Arbeit.“ Ein Nothruf der Gewerbetreibenden. Wien 1886.)

25. oktobra t. l. so se zbrali na Dunaji predstojniki obrtnih zadrug in se posvetovali, kako bi se dalo odpraviti v kaznilnicah ono delo, ki malim obrtnikom tako zelo škoduje. Sklenili so, da bodo izročili v ta namen peticije obema zbornicama državnega zbora, da se bodo obrnili na vse obrtne zadruge, da bi jih v tem delovanju kolikor moč podpirale in sklenili so izdati knjižico, iz katere se bo razvidelo, da sedanje najemno delo v kaznilnicah škoduje obrtnikom in državnim interesom.

Te dni je izšla z omenjenim naslovom. V uvodu se nam razodevajo želje obrtnega stanú, namreč: uvedenje obrtnih zbornic, uvedenje obligatoričnega marknega zistema, vrvananje krošnjarstva, dovoljenje, da bi se zadruge smele pritoževati, vrvananje poslovanja na obroke in partije, vrvananje obrtnega dela v kaznilnicah itd.

V obravnavi se nam precej široko razklada, kak namen imajo kaznilnice, kako naj bi se s kaznjenci ravnalo, da bi se v resnici poboljšali. Ta del diši zelo po vulgarnem liberalizmu, zategadel o njem raje molčimo.

Daljna razprava o obrtnem delu v kaznilnicah nam je pa — z malimi izjemami — jako všeč. Pripoveduje se nam, da imajo skoraj vse delo v kaznilnicah veliki podvzetniki v najemu. Navadno se pravi, da plačujejo zakupniki za kaznilniško delo od dne in človeka po 30 do 40 kr., ali ako se vzame v poštev vzdrževanje kaznilniških delavnic, kurjava, svečava, nadzorovanje itd., ima država še veliko manj čistega dohodka. Očividno je, da obrtniki ne morejo konkurirati s podvzetniki, katerim služijo kaznjenci.

Navesti hočem le en vzgled, ki nam dovolj pred oči stavi, da je smoter omenjeni knjižici kolikor toliko opravičen. V neki česki kaznilnici je pred nekaj leti neka saška kupčijska hiša ustanovila veliko čevljarsko tovarno. Produciral se je neki izdelek (kteri, se nam ne pové) v čevljarski reči, ki je odsihmal postal zelo novošegen in priljubljen. Da bi si saški podvzetnik carino prihranil, si je najel 270 kaznjencev v tem zavodu. Ker je bil omenjeni izdelek kmalo zelo priljubljen, je neki Dunajski podvzetnik napravil v istem kraji enako tovarno. S časnikarskimi inserati in drugimi sredstvi si je privabil kmalo toliko svobodnih delavcev, oziroma čevljarjev, da jih je bilo nekaj še na ostajenje. Čujte in strmite: Delavcem, ki so delali po pogodbi, je dajal isto plačo, kot prvi podvzetnik kaznjencem. Zdaj sta se tekmeča začela med seboj

bojevati. Eden družemu sta tlačila ceno in izdelek, čegar ducat je veljal s početka 41 gld., je pal kmalo na 33 gld. Prišel je vmes tretji, ki si je najel kaznjence v Brnu in ta je robo še ceneje izdeloval; kako in zakaj je bilo to mogoče, je neumljivo. Pridružil se je četrti, napravil tovarno v Holiču na Českem in spremenil neverjetnost v resnico. V istem kraji ima vse prebivalstvo čevljarstvo za domačo obrtnijo. Oče, mati, stari oče, otroci in vnuki, vse pomaga pri domači obrtniji in vsem služita v hrano le krompir in ječmen. Cena izdelku je padla tako zelo, da se zdaj dobiva tucat po 18 gld.

Cena izdelku je toraj neizrečeno padla, a ob enem je padla tudi njegova kakovost. Prej se je ta izdelek izvaževal na Ogersko in na balkanski polutok, zdaj je pa ves izvoz prenehal — zdaj ga morajo še solidni Dunajski trgovci naročevati izven Avstrije.

Priznati moramo, da ni nam znan noben izgled, ki bi bolj drastično pojasnoval moderno konkurencio. Boj za obstanek mora vse vničiti. Nihilizem je postal praktičen.

Konečno nam pové knjižica, s čem naj bi se jetniki pečali. Izdelovali naj bi to, kar je v kaznilnicah doma treba in to kar vojaštvo potrebuje, zlasti naj bi se pa pečali z deželnimi kulturnimi deli, z zboljševanjem.

Veseli nas, da se obrtniki v zadnjih letih tako krepko potegujejo za svoje pravice, da so zopet ponosni postali na svoj stan. Pri lanskem obrtniškem shodu na Dunaji so se vsi avstrijski obrtniki slovesno odpovedali židovskemu liberalizmu. Da se pa še marsikteri obrtnik ne zaveda konečnega smotra, se ni čuditi. Liberalni duh se ne dá kar z brinjem pokaditi in pregnati, treba je dolgo časa zračiti.

Obrtniki naj pomislijo, da je rokodelstvo v naj tesnejši zvezi s krščanstvom. Zveličar je delo posvetil z ukom in lastnim izgledom. Ko je v srednjem veku krščanstvo prešinilo vse zasebno in javno življenje,

LISTEK.

Zadnji samotar.

Izviran zgodovinski roman.

(Spisal Podvigenjski.)

(Dalje.)

XVIII. V morji pokopan.

Bilo je nekega dne spomladi leta 1788. Solnce je že zašlo, čedalje bolj se temni, najprej po dolih, potem pa više in više, dokler rastoča tema v svoje črno krilo tudi gore zakrije, zdi se, kakor bi se bilo vse pogreznilo v črno morje in vasi z ljudmi vred izginile. Tudi od Štanjela ničesa več ne vidiš, še luči ni v nobeni hiši zapaziti, tako, da bi celó dvomil, je li tu sploh kaj človeškega. Toda razsvitljene okna sredi vasi, ki že po svoji velikosti kažejo, da tu družega ne more biti, kakor Štanjelska cerkev, pravijo ti, da nocoj mora ves Štanjel v cerkvi zbran biti. No, veliki petek je danes. Ravno je gospod Poljanec svoj govor končal. Zivo je naslikal grdobno greha in dokazoval, kako je Zveličar iz ljubezni do grešnikov hotel trpeti razne bolečine na duši in na telesu, da bi tako zadostil za raznovrstne grehe človeškega rodú. Celó mrtvi zidovi in spovednice so nocoj govorile in pričale proti trdovratnim grešnikom, na zadnje je sv. razpelo, povzdigneno od govornika, z znanimi očitajočimi besedami velikega petka: ljudstvo moje, kaj sem ti storil? pretresalo

sreca poslušalcev, čut žalosti in kesa jih premaga; a tolaži ter krepí trden sklep resničnega poboljšanja.

Po pridigi pomoli ali premišluje, kakor ravno kdo zná, vsak kristjan še nekoliko časa, potem pa se vse tiho in ginjeno razide.

Tudi v Štanjelu bila je cerkev že precej prazna; le Vekoslav še tam stoji, ter resno in zamišljen, kakor vsak pravi kristjan na veliki petek, gleda kmalo na sv. razpelo, kmalo na stranski altar Matere Božje sv. rožnega venca, na katerem so lučice razsvitljale podobo Marijino; ker od tega altarja se je že od starodavnih časov govorilo na veliki petek. In Bog vé, kje so zdaj njegove misli? V teh malih letih namreč, odkar je iz šole stopil v življenje, ali mu ni že svet dosti pokazal, kar mu je izbistrilo um, a mu ob enem zgrenilo nedolžno veselje, s katerim je vsakteremu dovoljeno svet živvati? Ali morda tudi prihodnost ne obeta veliko dobrega? Res morda. Ker slišijo se že pol leta glasovi o preteči vojski s Turkom, ki ima biti silna in bo zahtevala novih žrtev. In kdo bo doma ostajal, ko je domovina v nevarnosti? Ali je to ali kaj drugega še tlačilo duha Vekoslavu, kdo vé? Da je nekaj bilo, uganil si na prvi pogled, a zapazil si tudi, da je dušno otožnost v Vekoslavu danes poveliceval viši čut, zdelo se je, kakor da bi nebeški žar obseval mu obličje in razganjal z njega meglene skrbi. Saj danes bil je veliki petek. Trpel in umrl je ta dan Sin Božji, da bi grehe pokončal in vse slabo, ki iz njega izvira. Pomenljivi obredi katoliške cerkve, spremljani od ginljivega petja, predramijo vsakega še tako otrpnenega kristjana in sežejo globoko v

sree, in siloma vlečejo vernike h križanemu Zveličarju ter vlivajo hladivno tolažilo v njegovo otožno srce. O vera, ki odvzameš bolečinam vso britkost, smrti strupeno želo! Le pravi in pobožni kristjan te vé ceniti. Iz te vere je Vekoslav zajemal kreposti in tolažbe. A še nikdar ne morda s toliko željo, kakor letošnjo veliko noč. Je morda slutil bližnjo nevihto?

Bilo je že nekaj tednov po veliki noči, ko se je nekega dne mali družinski krog na Vignji kmalo po kosilu v sprejemno sobo snidel v prav važno posvetovanje. Nikdo ni imel slišati skrivnosti, ki so se razpravljale. Še celó stric Ampak, ki je ravno došel iz Štanjela z novimi ukazi od Krišpina Geravsa in je sicer zaradi svoje zgovornosti na Vignji precej čislán bil, moral je ta pot v prav kratko obliko zgnjesti svojo modrost, ni bilo časa poslušati ga in zato so mu vrata kar pred nosom zaprli, še predno sta mogla izgovorjena biti dva zadnja „ampak“; sedel je na klop in molče ušesa nategnil. Mi pa, ki vse vemo, ker smo slišali skrivno zborovanje, povemo ob kratkem, kaj se je presojalo in kaj konečno sklenilo.

Došlo je pred nekimi dnevi županu Pavlu pismo iz Malte od nemškega konzula, v katerem se mu naznanja smrt stare tete Eleonore. Ta je kot zadnja potomka neke stare španske rodovine, ki se je za nepamtih časov v Malti naselila, zapustila obilo premoženje v posestvih in hišah ter v oporoki postavila Vekoslava za dediča. Bila je toraj nujna sila iti v Malto po dedščino. Ta posel imel je izvršiti Vekoslav, oče Pavel je v to že pripravil vsa pisma, s

je tudi rokodelstvo v umetnosti cvetelo in v obnem blagostanji in spoštovanji sad rodilo. Z versko reformacijo je bilo je kršćanstvo upadati in rokodelstvo je vedno bolj zgubivalo svoja zlata tla, in ko se je pred kacimi desetimi ali dvajsetimi leti kršćanstvo skoraj povsod iz javnega življenja izbacnilo, je prišlo rokodelstvo popolno na beraško palico. In zdaj, ko se kršćanstvo zopet svobodneje giblje (saj tu pa tam), dobiva tudi rokodelstvo novo moč. B—c.

Okrožnica

gospoda občnega predsednika Vincencijevega društva
A. Baudona predsednikom upravnih svetovalstev in konferenc.

Častitljivi gospod in sobrat!

Naše društvo je dospelo do zanimive dobe v svojem razvitku. Slovesnost jubileja mu je prinesla posebne naklonjenosti. Sveti oče so nas obsuli z dokazi svoje dobrote in očitno iščejo prilike, da nam skažejo očetovsko dopadajenje. Istotako so viši pastirji škofij in predniki nemških redov nam živahno pritrdili, ker so javno izrekli željo, da bi se društvo povsod razširilo. Tako nam še dalje pogum dajejo; Cerkev pričakuje od nas da bi čezdalje več in bolj goreče sodelovali pri delu za obnovo človeške družbe.

Ni treba besedi, da dokažemo, kako zelo čislamo tako hvalo, in ob enem moramo spoznati, da nas nekako na tihem skrbi zaradi tega. Naklada se nam povsod velika odgovornost. V zatišji prvega razvoja smo se poprej mirno izročili previdnosti, in prepuščali smo, da so posamezni možje v svoji goreči podvzetosti snovali nove konference. To ni sedaj več tako! Mi moremo sedaj bolj kakor dosihmal delati po vseh stopnjah našega društva, da se bomo razvijali in upanja, ki se je stavilo do nas, ne smemo nikdar varati. Pravi pomen te hvale je ta, da nas ne hvalijo zaradi preteklosti, mislijo bolj na to, kar se danes in še v prihodnosti od nas pričakuje.

Ne gledajmo tedaj nazaj, marveč stopajmo naprej; da se bode naše delo bolj pospešilo, bode treba, premišljeno postopati in skušno vzeti za učiteljico.

Začnimo z izpraševanjem vesti. Preden druge pridobimo, prašajmo sami sebe, ali imamo duha sv. Vincenca in našega društva; ali zaslužimo pohvalo cerkve, ali je naša konferenca kaj drugega, nego le pisarna za dobrodelstvo, katero vodi pošteno človekoljubje, a nima duha pravega kršćanskega usmiljenja; ali čutim, da smo otroci velike družine, ki spolnujejo zapovedi, teh kateri hranijo zaklad misli in izročil našega ustanovitelja in ki čujejo nad našimi pravili, ali se predamo preveč samoljubji in samopridnosti. Za take odrvene konference je prva dolžnost, da se obnove! Dosihdob so takim naši nasveti brez korist, ker tukaj pogrešamo moči za delovanje, in ne smemo upati, da bi kaj novega stvarile v svojem krogu. Saj ga ni tukaj, da bi imel sveto strast, biti naslednik sv. Vincencija, da bi duše pridobival in deloval za razširjenje našega društva.

Hvala Bogu, ni povsod tako, in mnogo je društvenikov, ki imajo take pobožne želje. A povsod so

zapreke, in ako ne vidimo takoj vspeha, nam pa omahnejo roke. Da, kdor drugega ne išče, nego miru in pokoja, ima nemara prav, vsaj za to trenutje; kdor pa hoče doseči višje namene, bode bridko občutil, da je ostal brezdelaven in da ni prav nič napredoval.

Gotovo so konference po deželi, ki ne morejo zahtevati novim predlogom; so pa tudi take, ki so nas še prehitale pri opominovanji; poslednje leto je bilo več novih društev vpeljanih, nego preteklo; a kaj je to proti potrebi? So škofije, kjer ga ni napredka, kjer bi naše sobrate zelo nadlegovali, ko bi vprašali, koliko so se trudili za društvo. To se ne dá izgovarjati, to se ne dá razumeti, sedaj ko smo slišali besede sv. Očeta pri slovesnem zaslišanji, ko smo čuli hvalo v okrožnici „Humanum genus“, kajti tam se pravi, ni ga društva času tako primerne in tako sposobnega, da bi delalo pod nadzorstvom škofov za brambo sv. vere. S temi besedami poglavar sv. Cerkve niso hoteli nas samo priporočevati vsem škofom, marveč so nas priporočili vsem pravovernim; a tudi zahtevajo, da stopimo iz zatišja; trkati imamo na vrata v roki držé priporočili namestnika Kristusovega.

Spolnovaje to dolžnost, dragi gospod in sobrat, prosimo Vas, da stavite pred oči Vašemu opravičnemu svetovalstvu ali Vaši konferenci, nagovor sv. Očeta o priliki jubileja, da jih seznanite z dotičnimi odlomki v okrožnici „Humanum genus“, da jim oznanite pisma škofov in redovnih prednikov, ki so natisnjeni po društvenih letopisih. Snidite se skupaj enkrat ali nemara večkrat, da skupno z društveniki pregledate obris škofije, ter prevdarite, na katerih krajih bi bilo moč ustanoviti novo konferenco, in da imenujete članove, ki bi hoteli to zadevo prevzeti. Da dosežete ta namen, je pred vsem potrebno, da stavite pred oči duhovščini in vernim, do katerih se obrnete, kako da Cerkev priznava to društvo! Gorečnosti župnikov se imamo zahvaliti, da se je ustanovilo več konferenc; njih previdnost nam daje poročstvo tudi v prihodnost. Toliko zaupamo njih gorečnosti, da se upamo prositi jih, da naj nam posebej poročajo, koliko so se posvetovali in kaj so delali na tem polji in v tej zadevi. Vi veste, da ni treba, kako velicega števila udov, da se konferenca začne. Nasprotno, še bolje je, ako se začne z nekaterimi odbranimi kršćanskimi možmi, in se jim časa dovoli, da se tako do dobrega navzamejo iz ročne knjige in iz letnikov tistega duha, ki ima biti v društvu, še predno da se oziramo po novih udih.

Vendar med tem je in ostane najboljši priporoček molitev; molite, naročite drugim da molijo in priporočajte to delo našim patronom, preblaženi Devici Mariji, sv. Jožefu in sv. Vincenciju Pavljan-skemu. Storite to posebej, kedar se namerava osnovati nova konferenca, da bomo vredni misijona, katerega nam je Bog izročil po besedah Svojega namestnika na zemlji.

V Parizu, 10. maja 1883.

Ad. Baudon.

Politični pregled.

V Ljubljani, 29. decembra.

Notranje dežele.

Pri imenovanji in premeščevanju *pravosodnih uradnikov in sodnikov* je bila do sedaj navada, da se mu je v dekret postavilo in ob enem tudi tako objavilo, da je dotični prestavljen na drugo mesto ali na prošnjo ali pa službeno. To bo sedaj odpadlo. Če bo dotični, ki spremeni svojo službo po lastni želji, kaj dobička od tega imel, no potem bode izvestno vesel tega najnovejšega odloka pravosodnega ministra. Sicer pa ne vemo, kaj bi ta določba dobrega ali slabega imela.

Schönerer je zopet na površji in se je jel v prvi vrsti s kmeti pečati. Meseca februarja 1886 misli na Dunaji sklicati splošni nemški kmetijski shod, ki bode moral pa bolj protifidovski biti, kakor pa kmetijski. Duševni oče in ravnatelj mu bo Schönerer sam. Zato ga je pa tako v srce speklo, ko je mož slišal, da se po planinskih deželah poljedelci in prijatelji kmetijstva pripravljajo na veliki kmetijski shod, ki ga misli sklicati nek Steinninger. Ta shod bi bil zboroval na podlagi vladi prijazni, tega pa Schönerer, kot velikonemec, vendar ne sme dopustiti. Začel je koraj proti njemu rovati in je svoje agente razposlal po vseh nemških planinskih krajih, ki bodo skušali misel na vladi prijazen nemški kmetijski shod že v kali zatreti, da bi se Schönererjev tem bolj odlikoval. Dalje pa Schönerer s tem tudi misli vladi poleno pod noge vreči, ker bo na svojem shodu tako javno mnenje vpeljal, da se bo nezadovoljnost s sedanjo Slovanom prijazno vlado konstatirati dala, na kar bo potem ob vsaki priliki lahko kazal.

Čez dolgo časa so letos zastopniki avstrijske vlade pri *carinski konferenci* v Budapeštu Madjarom nekoliko zobe pokazali, kajti kljub 30% bili so Madjari do sedaj tisti, ki so stavili pogoje, kakor se je njim ravno ljubilo. Avstrija jih je va sprejemala in se potem po njih ravnala, kakor je vedela in znala. Zaradi tega smo mi do sedaj po 70% težav, stroškov in drugih potrebščin prenašali, Madjari pa za ravno toliko dobrot. Letos so se pa naši zastopniki konečno vendar-le ojačili in rekli, da tako nadalje ni več mogoče, Madjari morajo mnogo svojih pravic nam prepustiti in marsikako težnjo raz naših pleč prevzeti, če hočejo, da bomo prijatelji ostali. Razgovarjali so se namreč o bodoči trgovinski in carinski pogodbi; le-ta je bila namreč taka, da so Madjari po 70% koristili od nje imeli, mi pa le 30%, če tudi mi nosimo po 70% državnih stroškov, Madjari pa le po 30%. Sedaj so se našim zastopnikom vendar le oči odprle, da tako nadalje ni več mogoče in so rekli, da bodo Madjari pri sklepanju nove pogodbe več toček morali dovoliti na korist avstrijski obrtniki, kakor taiste v načrtu nove pogodbe stojé. Madjarski zastopniki jih niso še naravnost odbili, pritrdili pa do sedaj tudi še ne, temveč so le djali, da morajo pred vsem svoje ministre vprašati.

Vnanje države.

Svetega Štefana dan je bil v *Sofiji* jako slovesen praznik; obhajal se je namreč prihod kneza Aleksandra, ki se je ta dan domú povrnil iz vojske. Od ranega jutra bilo je vse na nogah, hiše so bile vse v prekrasnih zastavah. Pred mestom so mu napravili krasen slavalok, kjer so ga dostojanstveniki in neštivilen narod z nepopisljivim navdušenjem in „živio“- in „urá“-klici pozdravili in sprejeli. Dekleta bolgarske obsipale so ga s cvetjem ter mu šopke izročevale. Mestni župan ga je nagovoril in ga v

kterimi se je bilo Vekoslavu skazati pri konzulatu, ako je hotel dedščine polastiti se. Bila je v zboru vseh ena misel, da se potovanje nima dolgo odlašati. Saj pa tudi najde se gotovo vsak dan v Trstu ladija, ki odvesla na Malto; zatoraj bode Vekoslav vsaj v petih tednih z Vignja odrinil v Trst, od tod dalje po morji. Na jesen se povrne domov, in ker je, kakor se za gotovo sliši, vojska s Turkom neizogibna, bo imel priložnost slediti klicu domovine. Saj celó sam cesar Jožef, tako se je bilo razneslo, misli z Dunaja čez Trst odriniti v vojsko na Turško. Vsa avstrijska sila, in cvet domačega plemstva postaviti se ima na bojno polje proti Turčinu. S tem je bila seja na Vignji končana.

Zvečer pred odhodom šel je Vekoslav kasno spat, ker dolga pot, ki jo je imel jutri nastopiti, zahtevala je mnogo priprav, ničesa ni prav pogrežati v tujini. Ko se je še le proti ednajsti na okno naslonil in si trudno glavo z roko podprl, da bi še enkrat prevdaril, ali je vse za pot vrejeno, zasliši dol s ceste, ki mimo Dolenje vasi pelje na Trst, konjski drk, ki se pa čedalje bolj zgublja v daljini. Misli si je Vekoslav: je najbrže kdo, ki ima v Trstu nujno opravilo.

Drugo jutro ob 10. uri že pohaja Vekoslav s Cenetom ob Tržaški luki. Majhen je še Trst; vendar pa kaže se povsod živahno gibanje. Tu se koplje, tam se zida, spet tam urno polagajo temeljni kamen novemu poslopju, ki ima biti prav obširno, ako smemo soditi po prostornem temeljišču; tu se vidi, da o pristanišču stoji več novih palač, katerih visoke okna so ošabno na morje obrnjena, z njih prikaže se tu pa

tam dolgokitna glavica nežne gospodičine, ki že mora biti hči velikega kupca ali bankirja. Neprenehoma prihajajo in odhajajo ladije, od najmanjšega ribiškega čolnča do veličanske ladije, ki je premerila neomejeni ocean. Vsake vrste bojnice vihrajo po jadrnikih, avstrijske, francoske, angleške, turške, ameriksanske; ladije pa kažejo sprehajajočemu se ob luki razna imena, ena so vzete iz stare mitologije grške ali rimske, druga so bolj kršćanska, spet druga nas spominjajo imenitnih mož in državnikov iz novejšé dóbe, tu bereš: „Knez Kaunitz“, „grof Kolovrat“, „nadvojvoda Maksimilijan“, „grof Zinzendorf“, „grof Kobencel“ itd. *)

In okoli teh ladij in med njimi kako gré vse križem, kako se vse kreta in giblje, in drug drugega kliče in kriči, in ukazuje vse naglo in urno, kakor bi imeli gasiti gorečo hišo. In ni ga skoraj jezika, ki bi se tu vsak trenutek ne slišal, največ pa laški in novogrški, a tudi slovenski, posebno med delavci. Ravno so otvorili enega morskikh velikanov, ki je pripeljal iz vzhodne Indije kolonijalnega blaga, vrže se z visokega boka lesen most na breg, odpró se podvornim temnim shrambam vrata in kakor bi mignil, vsuje se četa delavcev čez leseno shodnico, prepasani so znad ledja do kolen s kratko srajco, na gornjem životu pa popolnoma nagi, in hajd, začelji za žakljem vali se iz lesenega trebuha morskoga velikana na širokih plečih korenjaških tlačanov, ki jih po hodniku drug za drugim prenašajo v bližnje kleti.

*) Jäger Dr. Albert. Kaiser Joseph II. itd.

Radovedni Cene! Prvikrat je danes v Trstu; veliko je že o njem slišal, še več v resnici našel. Kako ogleduje visoke jamborje, kako strmi nad mornarji, ki brzo kakor veriverica, plezajo po tankih vrveh. Tisti debeli mački široki, da bi jih komaj objel, pa tiste mogočne vrvi, s katerimi vtrdijo ladije ob breg. In joj, kak peklenski vrag je pa to! glej stoji na suhem, vse železno in črno, vse na njem se v kolesih vrti, z njega so speljane vrvi noter v morje, vrtijo in vijejo in na zadnje glej, prikaže se spod vode široka skrinja, po kateri hllastnejo že čakajoči dninarji, da jo spravijo na voz. Bil je Cene v veliki zadregi in vsaka neznamenitost zamudila ga je, tu je meril ladiji dolgost z očesom in površno sodil, da je trikrat daljša kakor njih hlev na Vignji, tam je prešteval pozlačene gumbe ladijinemu kapitanu, ki se je ravno pokazal na hodniku. Vsak korak postajal je ubogi Cene, misleč, da je vse to danes zanj razstavljeno. Ali ti neusmiljeni Tržačani, glej, kako so sitni, zdaj ga butne ta, zdaj oni, in naprej porine, od leve na desno ga butajo, da že sam ne vé, kam umakniti se. A tudi Vekoslav ga opominja naprej, da je sila, da bo kasneje gledal lahko do večera. Še neka druga sitnost. Cene imel je navado vsakemu gospodu se odkriti, bodi si duhoven ali sveten. Ko v Trst pride, seveda, sreča na vsak korak kakega gospoda. Začetkoma se res vsakemu odkrije tako dolgo, da mu od samega odkrivanja roka omahne; na zadnje ko vidi, da mu ni več mogoče vstreti pravilom olikanosti, zgnete klobuk pod pazduho in gologlav koraka po mestu, rekoč: „Presneta gospóda, na, ker te je Bog toliko dal, sedaj se pa ne bo treba

v krepkih in jako ginljivih besedah, pri katerih se mu je videlo, da mu prav iz srca prihajajo, izražal občudovanje bolgarskega naroda zanj in za narodno armado, ob enem pa ga je zagotavljal srčne vdanosti in neomahljive zvestobe. Na to so ga spremili med slovesnim zvonjenjem in pokanjem topov v stolno cerkev, kjer ga je pozdravila in sprejela duhovščina, potem Filipopeljski škof in ministri. Ko so odšli zahvaljeno pesem, postavil se je knez na čelo svoji armadi in jo je peljal na trg pred palačo, kjer si je dal defilirati, da si jih prav od blizu ogleda junake, kolikor jih je še pri življenju ostalo in katerih vsak je lavorike vreden. Tako so v Sofiji počastili junaka.

Človek, ki kaj po svetu pride, marsikaj vidi in marsikaj zve, kar se mu vsaj za prvi trenutek jako čudno zdi. Tako čudnega pa pod milim nebom ni, kakor so *Srbi* in *Bolgari*. Ti ljudje premirje menda za to sklepajo, da se temlaglje potem koljejo med seboj. No tega vendar svet še ni kmalo doživel. Po pravici povemo, da lastnim očem skoraj nismo verjeli, ki smo čitali nam došli telegram, da so se na dveh krajih zopet zgrabili. Srbi so bili zopet tisti, ki niso pojma imeli, kaj je premirje, da namreč takrat puška molči in so na Bolgare kar od treh strani v Vranjskem okrožju streljati začeli. Če pojde to dalje tako, pri najtrdnem premirju tam doli ne bode miru, ker se ravno tepenim Srbom tako umestno zdi, da sedaj „post festum“, svoje junaštvo skazujejo in pred Bolgari vrata zapirati hočejo. Nadjamo se, da bode evropska vojaška komisija, ki je še na srbski zemlji, tiste ljudi podučila, da to ni premirje, če nič hudega slutečega nasprotnika napadejo, kakor bi se še vedno v najsrdečnejšem boju z njim nahajali. Sedaj je znano tudi pravo število vjetih Bolgarov na srbskih tleh. Taisto znaša v okroglem številu nekaj čez 3000. Od teh jih je v Belemgradu 2600, ki se bodo menda kmalo domu povrnil.

Včeraj so imeli na *Francoskem* veliki narodni kongres, na katerem so si volili predsednika republike. Kakor so najnovejši telegrami poročali, je bil zopet Grevi izvoljen na to najvišje mesto v francoski državi. O ministru zunanjih zadev, Brissonu, se pa nekaj na ušesa septajo, kakor da se misli po kongresu odpovedati in da na njegovo mesto stopi Freycinet. Misli sta sicer oba močno enakih in sta se nedavno tudi oba odločno potegnili za nadaljevanje naselbinske politike v Tonkinu. Tudi v senatu so se zahtevani krediti za Tonkin in Madagaskar sprejeli z veliko večino. Oddalo se je namreč 225 glasov za in le 62 proti dovolitvi. Ravno tam oglašil se je naučni minister na interpelacijo senatorja Buffeta, zakaj da se je duhovščini plača vstavila in je iz svojega stališča to kruto določbo opravičiti skušal; pri vsem tem pa je bil še zadosti nesramen sklicavati se na sv. očeta, češ, naj bi se bila naša katoliška duhovščina strogo po njegovih modrih nasvetih ravnila, pa bi ne bila prišla z nami navskriž in še danes bi bila lahko svojo plačo imela. Ravno ta-le točka bo morda pravi vzrok, da se bo Brisson takoj po kongresu odpovedal, ker ga ne veseli dalje služiti. Kolikor se spominjamo, je bil on vedno proti temu, da bi se duhovnikom plača vstavila; ker se je pa to vendar-le zgodilo, je mož sprevidel, da je odveč postal in bo šel. Prav ima, saj pojdejo za njim kmalo tudi drugi, kajti v deželi, kjer se začne vera na tak način zatirati, kakor se to sedaj na Francoskem godi, se noben kabinet in noben zistem ne more dolgo obdržati, ker ima vsak revolucije za seboj.

Francosi bodo tedaj še ostali v Tonkinu in v Anamu, kajti pretekli četrtek, 24. t. m., so do-

volili ministerstvu potrebnega denarja, pa komaj je šlo, večina je bila le za 4 glasove, namreč 274 glasov zoper 270. Za vladni predlog je izmed desnice glasoval samo škof Freppel. Glasovanja se je zdržal odličen katolik grof Mun in še 13 drugih. Odločilo je pri glasovanju to, da so ravno pretekli dni več volitev zavrgli. Ministerstvo je tedaj zmagovalo s pripomočki jako dvomljive vrednosti in vseh ni nikakor sijajen. — Desnica ni zavrgla predloga zaradi tega, kakor da bi ne cenila naselbine in bi ne bila za razvoj francoske obrti in trgovine, marveč zaradi tega, ker sedanji vladi ne zaupa, da bi bila zmožna izpeljati kaj koristnega, kaj zares velikanškega, kar bi bilo na slavo Francoske in za razširjanje katoliške cerkve. Desnica pravi, zadosti je že krvi prelite, francoski vojaki in pomorščaki so zadosti pokazali svojo hrabrost, vse daljno vojevanje bi bito brez koristi za sedanost, brez upa za prihodnost. Res, da, ako premislimo, kako se se Francozje dosihmal vojevali, da so domačine le dražili, a niso mogli premagati jih, in tako neznanse nadloge in smrt nakopali kristijanom v Anamu, moramo pritrditi izjavam desnice. Bode pa mar kmalo konec tej frimasonski vladi na Francoskem? in bode katoliška vlada nadaljeva, kar je brezbožna začela. Toliko časa ne, dokler ji bodo denarja privolili.

Na *Španskem* imajo že zopet polne roke zarot. Včeraj smo poročali o nadvojvodi Seviljskem, ki se je v prepiru z dvornim adjutantom kraljice Kristene spozabil in se je zagrozil, da naj ga nikar ne dražijo, sicer bodo videli, kaj je in kaj da zna. To je bilo že sumljivo; ko je pa mož še vskliknil: „Živela kraljica Izabela II.“, takrat so se pa vsem oči odprle in sprevideli so, da mora za kraljico Izabelo kolikor toliko dolga vrsta zarotnikov stati, ki si prizadeva sedanji dinastiji prestol spodnesti in ga kraljici Izabeli pripraviti. In res je tako. Za Izabelo je na Španskem več nego vsake druge vrste zarotnikov. Ker je ona sama v zaroto zapletena, vladi to marsikako preglavico dela in si ne vé drugače pomagati, kakor da bo bivšo kraljico Izabelo II. iz dežele zapodila, pristaše njene pa po ječah potaknila. Izgon je menda tudi določen infantinji Izabeli, sestri Alfonza XII., če bi se ta tolikanj spozabila in bi se z zarotniki bratiti jela. Položaj sedanje kraljice je pač siten.

Domače novice.

(„Živila Avstrija“) (Hoch Oesterreich, gedicht S. Purschke, comp. G. Schweninger), lepa spevoigra, predstavljala se bode v Marijanišči jutri (30. decembra) s slovenskim tekstom. Začetek točno ob 4. uri popoldne.

(Za dac na žganje) po 3 goldinarje od hektolitra je bila včeraj pri deželnem odboru javna dražba in ga je za leto 1886 prevzel g. Anton Starè iz Mengša za 55.005 goldinarjev.

(Statistični podatki) trgovinske in obrtniške zbornice o narodno-gospodarskih razmerah naše dežele leta 1880 izšli so ravnokar na svetlo. Sostavil jih je tajnik zbornišni in cesarski svetnik gospod Murnik jako pridno in zanimivo.

(Hlod je ubil) 22. t. m. 55letnega bajtarja Mihaela Flanderja iz Gorenje Kokre. Mož je omenjenega dne hlode iz Podstoržica spravljaj, kjer

ga je eden taistih pod-se spravil in tako pretisnil, da je Flander takoj na to umrl.

(Razpisana) je ustanova 250 gold. na leto za mladenčca, ki se uči ladjedelstva na c. kr. trgovski in nautični akademiji v Trstu. Prednost imajo Tržačani, pravico do podelitve ustanove pa vsak cislatanec. Po dovršenih študijah se gojencu ustanova poviša na 300, če se zaveže vsaj dve leti na kaki domači ladjedelnici praktično učiti se ladjetesanja. Po preteku tega časa se mu lahko štipendij še za eno leto poviša na 1200 gold. pod gotovimi pogoji, če se dotični podá na kako ladjedelnico v inostranstvu. Prošnje do 15. januarja Tržaškemu magistratu. Pravico štipendijo podeliti ima pa ravnateljstvo Tržaške borze.

(Novic iz Trsta) o koleri ni več in se je pač nadjati, da se je grozni gost zopet umaknil.

(Šaleška Čitalnica) ima svoj redni občni zbor v ponedeljek, 4. januarja 1886, ob 3. uri popoldne v Čitalnici v Šoštanj. Dnevi red: I. Nagovor predsednik. — II. Poročilo tajnikovo. — III. Poročilo blagajnikovo. — IV. Volitev novega odbora, oziroma predsednika in podpredsednika. — V. Razni predlogi. Odbor.

(Nenavadna ženska) bila je poslednji čas svojega življenja zasebnica Sofija Gumpere, ki je v Gorici v palači „Formentini“ stanovala. Stara blizo 40 let, kakor jo je bližnja okolica po obrazu in zunanosti sploh sodila ni šla nikamor in tudi ni nobenih gostov sprejemala. Hrano donasala ji je postrežnica in to je bila tudi nje edina družčina; sicer je bila pa vedno zaklenjena v sobi. Ljudje, ki so jo poznali, so rekli, da ji nemalo manjka. Štiri dni pred božičem odpovedala je svoji postrežnici službo in od tedaj je živ duh več ni videl. Če tudi se je navadno malo videti dajala, se je ljudem vendar-le čudno zdelo, kako da je prav nič več ni na pregled in je 24. t. m. domačega hlapca radovednost tako daleč gnala, da je lestvico k njenemu oknu pristavil in v zaklenjeno sobo pogledal, kjer je videl samico v krvi na tleh ležati. Takoj je objavil sodniji, kar je videl. Pri pregledovanju trupla našli so dve rani od strela. Gosposka je potem, ko so mrliča odnesli, sobo zapečatila. Kdo in kaj je bila, se ni še zvedelo.

(Nove orglje na Grahovem.) Iz Tomina ima „Soča“ sledeči dopis: 8. sept. t. l. blagoslovil je na Grahovem preč. gospod Jožef Kragelj, dekan tolminski, nove orglje, ktere sta izdelala in postavila brata gg. Ignacij in Ivan Zupan iz Kamnegorice na Gorenjskem. Orglje te so narejene na sapnico s stožci. Opomniti imamo, da orglje na stožke zmagajo orglje starega stroja s svojim glasom za polovico. V novejšem času se ne gleda le na število spremenov in potez, ampak na pravi izraz značaje, bodi-si mogočnih ali milobnih spremenov. Orglje s šestimi spremeni kolektivniki na Grahovem zmagajo vsake orglje z dvanajstimi spremeni starega stroja. Posebne opombe vredno je, da so vse one lesene piščali v „principalu“ prve oktave, ktere drugi orgljari izdelujejo iz lesa, nadomeščene s cinkastimi (to je s pocinjenega cinka). To pocinjenje je nova iznajdba

odkrivati.“ In kaj se še zgodi. Pritepe se Tržašk fantalin in mu na skrivšem od zad zmuzne klobuk spod pazduhe; Cene nič ne vé.

„Semkaj boš znosil, kar smo pripeljali z doma“, oglašil se Vekoslav, ko prideta za nekaj časa do kupčijske ladije srednje velikosti, ne daleč od Tržaškega svetilnika, nosila je na čelu ime: „Pozejdon“, najbrže lastnina grškega kupca.

„Zdaj pa le urno nazaj v gostilno, v eni uri mora biti vse tukaj“, veli Vekoslav Cenetu.

Te besede ga predramijo, da se zavé; prime se za lase, ko pa vidi, da je gologlav, seže hitro pod pazduho, a hitro zapazi, da se nima s čem pokriti. Gologlav mora tekati po mestu.

Ravnokar je odšel Cene, ko se odpró vrata neke kolibe na ladiji; prikaže se iz njim moška postava srednje velikosti, kteremu pa zamore stoječi Vekoslav le črno glavo površno videti, ker hitro, ko ga zagleda, se nazaj v kolibo pomakne in vrata zopet pripre. Le toliko se je zdelo Vekoslavu, da je ono črno glavo danes v Trstu večkrat videl, toda ker ga oseba ni zanimala, jo je kakor druge neznane preziral; kolikokrat se namreč zgodi, da istega človeka v eni uri večkrat srečamo, akoravno mi njega ne iščemo, ne on nas, to donese goli slučaj.

Na Vignji toraj so že nekaj dni brez Vekoslava; to je očetu županu in materi županiji prav neugodno. Gospod Pavel namreč pogreša pri svojih opraviilih razumnega pomagaleca, mati pa ljubega sinka, po katerem se je ljubeče očesce tako rado obračalo. Vendar pa je nekdo, ki hoče obem županovim kratek čas delati. Vsak dan vsaj enkrat prikoraka Ben Saruk Menahem z Gradišča ter se na dvorišči ali na vrtu

pridruži njemu ali njej; posebno rad se pogovarja o Vekoslavu, pozvedava o njegovem potovanju, povzdiguje njegove izvrstne lastnosti, ter mu prerokuje srečo.

„Mi pa se zadovoljimo z našo samoto tu gor v hrastju“, ponavljal je večkrat, „srečen sem, da mi je dal Bog to spoznanje, moliti in, kar moje sicer ne preobilno premoženje dopušča, dobrote deliti trpečemu človeštvu, evo, blaga naloga, kateri sem sklenol se žrtvovati.“

Bilo je morda deset dni potem, ko je Vekoslav odpotoval po morji. Ravno se je Mostovski od svojega jutranjega obiskovanja z Vignja vračal na Gradišče, ko ga še na poti kraj gradiškega hrastja dohiti na konji gospod srednje postave, eden izmed tistih, ki sta nam že znana od onega ponočnega pogovora v podzemeljski kleti.

„Kak vrag te je pa sem zanesel, brate Cucelj“, ogovori Mostovski prišleca, obrnivši se in postanši.

In koj začne se spletati med njima živahen pogovor. Še eno uro kasneje sprehajata se v senci po travniku, ki je ležal en lučaj pod Mostovskim domom.

„Vse zastonj, vse zastonj“, trdi brat Cucelj. „Staknili smo vse kote po Goriškem, pisali na vse štiri vetro, ni je, nikjer takovske dlake! Morda se je celó usmrtil, dobro vedó, da naši oblasti ni mogoče niti?“

„Težko je več med živimi, pa saj ga tudi več ne potrebujemo; čemu pa?“ odgovarja Mostovski. „Kako to?“

„Poslušaj, brate Cucelj“, začne Ben Saruk, „in občuduj bistroumnost Mostovskovo. Pravim, čemu bi bil še na svetu? In res, saj upam, da Vigenjska

sova ne poje več med živimi sovami. Toda čuj mojo modrost in moja previdnost naj ti ne ostane skrita. Ravno sinoči deset dnij je, ko sem zvedel, da menih vigenjski misli nekam daleč odpotovati, nisem vedel, kam, le to se mi je reklo, da že jutri zgodaj gre v Trst in od tod dalje po morji. Jaz pa to slišavši zajezdim še istega večera konja in hajd v Trst. Črno sem se nalikal, kakor bi bil ravno kar prišel iz zamorske dežele. Drugo jutro sem izvohal ladijo, na kateri se je imel peljati in tudi kam. Glejmo, nujno je bilo vse. Sreča je hotla, da smo se bratje našli na ladiji! Gospodar, zdravnik in natak, ta trojica bratovska, jaz pa četrti, segli smo si v roke: vsak svoj posel ima izvršiti: natak skriven strup, zdravnik, da ga je zadel mrtud, gospodar pa, da se z ladjo nikdar ne verne v Trst in jo pokrsti, kjer koli bo. Tako toraj mislim, da kapucin Vigenjski je že pokopan v morji ali pa bo v kratkem; že pr-čakujemo žalostne vesti o tej nesreči; bo pa treba hoditi nekaj dni na Vigenj jokati in žalovati zgubo nadepolnega Vekoslava. Vprašam pa, kdo bo potem Ben Saruku Mostovskemu zaprečil pot pod Skalo in tista nuna tam, kateri se že sanja o ženitvi z Vigenjskim menihom, hočemo videti, bo li enkrat milostljivejša moji osobi. Ako neče, vse eno, videat pa grof Anton, ga vlovim v kletko, kader mi ljubo; ne bom beračil za ljubezen ne. Zdaj pa, brate Cucelj, reci li, ali nisem prekanjen bolj ko sto lisic, čemu toraj še takovske subljadi? Tako, tako, brate, se pleše s svetom. Kaj ne? Ha, ha, ha! Ha, ha, ha! Sam Abraham bi se smejal! Ha, ha, ha!“

In oba vkup zaženeta: „Ha, ha, ha!“ da se daleč po hrastju odmeva.

(Dalje prih.)

g. Ivana Zupana, katero je svetovno znani strokovnjak, profesor dr. Reuter v 40. št. „Orgel- und Pianobau-Zeitung,“ izhajajoče v Berlinu, tako laskavo opisal. On imenuje to iznajdbo „triumf“ tekočega stoletja. Ker je krepkost in jasnost intonacije odvisna deloma od znotranje in zunanje gladkosti piščal, je pri grahovski orgli v resnici zadeta nad vse nade. Orglje so po velikosti podobne onim na Livku; razlika je le v tem, da je omara narejena vsled zgradbe cerkvene v romanskem slogu, da so piščali vsled akustike širše in da imajo v manualu namesto „bordun-a“ 8'ni „gedackt“. V zadregi smo, kateremu spremenu bi dali prednost: ali principalu s svojim krepko do nečim glasom, ali milemu salicionalu, nežnemu dolce, krepkim oktavam ali čili miksturi. Pedalu je sicer samo 1 spremen 8' zaprt, a ta je tako mogočen in čist, da potresa cerkvene stene. Meh je „magazin“ z noter in ven tekočimi gubami; gonišče je jako lahko in priročno. Sapa teče mirno ter ne prevzročuje nobenih stresajev, naj se meh goni kakor koli hoče. Vse piščali intonirane so po „ekspressionu“ na 90 mm. sapne site. Manual ima 54 tast od C—f; pedal pa ima 24 tast od C—h in je srpaste oblike, da je igranje prav lasko. Igralnik na listni strani orgel je jako lep; sploh je vsa mehanika tako trdna in lečna, da vse tiho in mirno teče in je igranje dokaj lahko. Spremeni se lahko in tiho odpiraje kakor pri harmoniji. Značaj vsacega spremena je popolnoma zadet. Trije zbiralniki pod nogama za piano, forte in fortissimo omogočijo, da se v trenutku da orglam nežni pianissimo do največje skupne sile; namestujejo torej popolnoma drug manual; pedal je z manualom po posebni potezi zvezan. Častitamo gg. izdelovateljama in vrlim Grahovcem, da so si izbrali mojstra, ki sta jim postavila orglje, ktere so kinč cerkvi in ponos občini, in želimo, da bi vrla mojstra še prav mnogo svojih krasnih orgelj postavila na Primorskem. Cena orgelj je primeroma z njih dobroto jako nizka. Stanejo namreč samo 750 gld.

(Popravek.) Prav neljuba pomota vrnila se je v štev. 294 „Slovenca“ pri poročilu o „zborovanji društva Deutscher Nationalverein, 17. t. m.“. Neljuba, pravimo, vredništvu, in smemo zagotavljati, tudi dopisovalcu, ker njegov odločno katoliški značaj dobro poznam. V zadnjem odstavku sredjega oddelka na peti strani je citati: „In profesor Hofmann, če se ne motimo, Ptujčan in Admontski benediktinec, je pral čisto nepotrebno pred temi gospodi nemško duhovščino ter nezasluženo breo dal konservativnemu Graškemu „Volksblattu.“ V pojasnenje in zadostenje dotičnemu prizadetemu gospodu tu očitno izjavljamo: Imenovani prof. Hofmann ni bil benediktinec in Ptujčan prof. Hofmann, ampak neki drugi liberalni profesor Hofmann, s katerim nima Ptujčan in benediktinec Admontski nič družega vzajemnega, kakor ime. Prosimo prečast. gosp. prof. Hofmanna, Ptujčana in benediktinec, naj to izjavo blagovoljno sprejme ter ne zameri zaradi nam neljubega primerljeja.

Živela Avstrija!

„Živela Avstrija!“ glasi se, kakor je „Slovenčevim“ p. n. bralcem že znano, spevoigra, katero je vodstvo Marijanišča letos pripravilo svojim p. n. dobrotnikom v zabavo. Besede tej igri je zložila gospica S. Purschke, vglasbil pa H. G. Schweining.

Prva skušnja-predstava, ktere se je ob enem vdeležila notranja šola uršulinskega samostana Ljubljanskega, se je vršila v ponedeljek 28. decembra t. l.

Imenovana spevoigra je po svojem obsegu takó vrvnana, da razkazuje bralcu in poslušalcu vse različne kronovine, iz katerih je sestavljena naša mogočna Avstrija, in, kakor nam ta igra odkriva, tudi prelepa in prebogata Avstrija. Vsako njenih kronovin predstavlja deček-sirota, ki je oblečen po kronovinini narodni noši in ki v kratki besedi proslavlja dragocenosti svoje domovine.

Igrališče ima podobo nekega vrta, v čigar sredi stoji mogočen kip s podobo vladarjevo.

Pevske in muzikalne točke oskrbljujejo in vodijo p. n. gospodje P. Angelik, Burgarelli in Majer s pevci-dečki, ki so deloma iz P. Angelikovega pevskega zbora, deloma sirote; vojaki domačega pešpolka oskrbljujejo pa točke na drugih raznih instrumentih.

Ko je pevski zbor odpel uvodno pesen, prične se spevoigra; vrši se vedno v tem redu, da nastopi na oder deček in govori svoj slavospev; za njim pa odpoje pevski zbor svojo nalogo.

Prvi vstopi „Bošnjak“; deček je velik in čvrst, vso vojaško podobo ima in morebiti bo v resnici enkrat gledal Bosno kot vojak, ki jo je danes kaj pogumno predstavljal.

Oblečen je deček tako-le: Na glavi nosi svojo kapico nekoliko nazaj potisnjeno; jopič ima višnjeve in tak tudi telovnik, ki je v nekakem polukrogu vrezan, ves obšit po robu z zlati; hlače ima tudi višnjeve, široke; v bele nogovice skrivajo se njegove hlače in na nogah ima šolne; krog pasu pa se mu ovija rudeč pas — toda brez orožja v njem, nije turčin. V desnici pa drži ta kakor vsak drugi deček zastavo s dotičnim deželnim grbom in s krono vrhu onega droga.

Danes bila je predstava nemški in vsi dečki so govorili dobro v njej; in zdaj mladi Bošnjak govori nekako takó:

Sploh je navada, da mlajši pričenjajo kako svečanost in zategadel vstopim prvi jaz — najmlajši; in v svojem govoru hvali svoje domovine zemljo in hribovje, pa omenja ob enem, da je v njej še mnogo plevela, ki pa vrlo hitro zginja po dobrotljivi milosti njenega vladarja, Franc Josipa I.; in po spodobnem poklonu do cesarja in p. n. občinstva odstopi na sebi odločeni kraj na odru. *)

Za „Bošnjakom“ vstopi „Salzburčan“ („Solnogračan“); deček zdel se je meni jako eleganten, bil je res lična podoba. Na glavi mu stoji zelen klobuk s peresi; pod vratom kuka mu širok bel kólar, pod katerim se blišči rudeč telovnik; suknjico in hlače ima temne barve; hlače so mu ozke, ki se zavijejo v rudeče nogovice; na nogah ima šolne, v roki pa zastavo z deželnim grbom.

Kaj preširno hvali ta svojo domovino; on hvali polja in hribovja, hvali jezera in mnogobrojne slape, ki človekovo srce tako zelo vnamajo za poezijo; ne zabi tudi one stvari, ki dela jedi nam tako okusne in po kateri njegova domovina svoje ime ima. *)

Za njim vstopi „Dalmatinec-Primorec“ z zastavo in deželnim grbom. Obleko ima tako: Belo srajco in majhen telovnik temne barve, ki je zeleno obšit; hlače ima višnjevkaste in široke ter jih ima vpognjene v rudečih nogovicah; potem ima rudeč pas in čepico, ki jo ima pomaknjeno na levo uho.

S svojo hvalo prične „Dalmatinec-Primorec“ pri morji in z morskimi bregovi, potem hvali zemljo zavoljo pridelkov, ki so: vino, smokve, citrone, lorbar itd.; slednjič pa omenja svoje domovine najlepšega bisera: Cesarjevičevega gradú Miramar.

Posebni instrument k godbi je v tem oddelku gitara.

Zdaj vstopi četrti: rojak iz „Galicije-Bukovine“, in ima svoj prapor z deželnim grbom. Na glavi ima čepico, podobno nekako čepici ulancev, ki je obrobljena s kožuho; suknjico ima v enakem duhu; hlače ima ozke, in te se skrivajo v njegove visoke škornje; vsa obleka, ako me ni motilo oko, je bila višnjevkasta.

Pogumno je govoril deček o Sobieskyju in o slavi svojih rojakov; hvali dalje tudi svojo domovino zato, ker daje sosednim deželam luči in soli.

Pesem bila je mazurka.

(Dalje prih.)

Razne reči.

— † Dr. Jurij Glaser, nekaj minister pravosodja je umrl, kakor smo že včeraj poročali, na sv. Štefana dan po šestdnevni bolezni. Rojen je bil 19. marca l. 1831 v Postelbergu na Českem, ter zapušča vdovo in 3 otroke. Pokopan je bil včeraj v ponedeljek.

— Novi vulkan na 20° 21 min. južne širjave in 175° in 28 min. zahodne dolžine prikazal se je v morji. Kolikor se sedaj more presoditi je 14 milj od otoka Honga Tonga. Kako velik je otok, niso še mogli dosihmal določiti, ker je vse tam okoli njega v megli in pari, vendar pravijo, da je 2—3 milje dolg in 60 čevljev visok. Poroča pa o tem vulkanu Mr. Shipley, amerikanski konsul v Aucklandu v Avstraliji 13. oktobra, ko se je po tem morji vozil, in je videl, kako se je zemlja na kake 2 ali 3 minute vzdigovala, ko je ogenj bruhal iz morja.

*) Razun godbe s harmonijem in glasovirom slišijo se glasovi zvončkov.

*) Med petjem sliši se ropot z nogami in tolčenje z rokami.

Telegrami.

Belgrad, 28. dec. Včeraj zasedli so Srbi Pirot.

Belgrad, 28. dec. (Srbski vir.) Bolgari so Pirot popolnoma opustošili in razdžali. Pobrali in odnesli so vse, kar so dosegli. Celó veliki zvon so sneli in s saboj vzeli. Vse to storili so le nekaj trenutkov pred svojim odhodom. Kralj Milan podaril je Pirotskim revežem v imenu kraljeviča 5000 frankov, za okolico Pirotsko pa je izjemni stan napovedal.

Petrograd, 20. dec. „Journal de St. Petersburg“ odločno zanika, da bi bil general Vojščikov v Sofijo odšel v posebnih zadevah.

Pariz, 28. dec. Grevy je zopet za predsednika republike izvoljen. Od 589 glasov dobil jih je 457. Grevy se ni branil prevzeti predsedništva, vsak drug pa, kogar so hoteli izvoliti.

London, 29. dec. „Times“ objavlja, vest iz Washingtona, da se je predsednik združenih držav jel pečati z mislijo o imenovanju novega poslanca za na Dunaj.

Umrli so:

24. dec. Magdalena Ferlan, dninarica, 86 let, Kravja dolina št. 11, Marasmus Senilis. — Amalija Rünagl, stotnikova vdova, 69 let, Vegove ulice št. 2, udetrp.

25. dec. Marija Brodnik, dekla, 64 let, Stari trg št. 19, jetika. — Peter Hafner, delavčev sin, 1½ let, Frančiškanske ulice št. 6, božjast. — Franc Ložar, kramarjev sin, 4 leta, Kladezne ulice št. 13, davica.

26. dec. Franc Šavs, čevljarjev sin, 4 leta, Opekarska cesta št. 33, vsled vodenice v glavi.

27. dec. Feliks Urbanc, trgovčev sin, 5 let, pod Trančo št. 2, davica. — Albina Ložar, kramarjeva hči, 6 let, Kladezne ulice št. 13, davica.

V bolnišnici:

23. dec. Meta Prelesnik, gostija, 50 let, vsled raka v želodcu.

V vojaški bolnišnici:

25. dec. Jurij Ruby, korporal, 23 let, vsled vnetice možganske kožice.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

29. decembra

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	83 gl. 25 kr
Sreberna „ 5% „ 100 „ (s 16% davka)	83 „ 55 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	119 „ 25 „
Papirna renta, davka prosta	100 „ 25 „
Akcije avstr.-ogerske banke	870 „ — „
Kreditne akcije	247 „ 20 „
London	126 „ — „
Srebro	— „ — „
Francoški napoleond.	9 „ 98 „
Ces. cekini	5 „ 97 „
Nemške marke	61 „ 90 „

Št. 21.606

Razglas.

(2)

Ker se je te dni prikazala v Trstu kolera in že tudi zahtevala nekaj žrtev, opozarja se p. t. občinstvo nujno, vsakega prišleca iz Trsta, ktereга vzame v zasebno stanovanje, nemudoma naznaniti policijskemu oddelku mestnega magistrata, da se more v interesu občinstva ukreniti, kar je potrebno proti koleri in nje razširjanju.

Mestni magistrat Ljubljanski

dné 25. decembra 1885.

Župan: Grasselli.

Franc Christofov (9)

leskeči lak za tlak po sobah brez duhu,

tudi se takoj posuši.

Se vsled svojih dobrih lastnosti in zaradi svojega lahkega dela posebno priporoča tistemu, kdor si hoče sam tla položiti (lakirati). Soba je že v dveh urah za rabo. Dobi se v raznih barvah, ter pokrije tlak kakor vsaka oljnata barva, ali pa le samo leskeč brez vsake barve.

Uzorni namaz in poduk za rabo dobiva se po zalozah.

Franc Christof,

Berolin in Praga,

izumnik in edini izdelovatelj pravega leskečega laka za tlak po sobah.

Edino pooblašena zaloga za Ljubljano in okolico pri **Jan. Luckmannu.**